

ЛІТЕРАТУРА

1. Вакулєнко В. М. Акмеологічний підхід у теорії й практиці вищої педагогічної освіти України, Білорусі, Росії (порівняльний аналіз) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора пед. наук : спец. 13.00.01 „Загальна педагогіка та історія педагогіки” / Валентина Миколаївна Вакулєнко. – Луганськ, 2008. – 37 с.
2. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник / Семен Устинович Гончаренко. – К. : Либідь, 1997. – 376 с.
3. Колєснїкова І. А. Образование как фактор изменения человека / И. А. Колєснїкова // Образование: будущее общества человечества : сб. науч. тр. – СПб., 1993. – С. 13–17.
4. Лук'янова Л. Б. Провідні особливості навчання дорослих / Л. Лук'янова // Освіта дорослих : теорія, досвід, перспективи : зб. наук. пр. — К. – Ніжин : Вид. ПП Лисенко М.М., 2009. – Вип. 1. – С. 72-79.
5. Ортинський В. Л. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / Володимир Львович Ортинський. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 472 с.
6. Педагогіка вищої школи: словник-довідник / упоряд. О. О. Фунтїкова. – Запоріжжя : ГУ “ЗДМУ”, 2007. – 404 с.
7. Reformuvannya derzhavnogo upravlinnya v Ukraїni: problemi i perspektivi / [keriv. kol. avt. V. V. Tsvėtkov]. - K. : Oriyani, 1998. - 363 s.
8. Obolens'kiy O. YU. Derzhavna sluzhba Ukraїni: [navch. posib.] / O. YU. Obolens'kiy. - K. : KNEU, 2003. - 344 s.
9. Pėkhota O. M. Individualizatsiya profesino-pedagogichnoi pidgotovki vchitelya: avtoref. dis. na zdobuttya nauk. stupenya doktora ped. nauk: spets. 13.00.04 "Teoriya i metodika profesinoї osviti" / Olena Mikolaїvna Pėkhota; APN Ukraїni; Institut pedagogiki i psikhologii profesinoї osviti. - K., 1997. - 52 s.
10. Pidgotovka maybutn'ogo vchitelya do vprovadzhennya pedagogichnikh tekhnologiy: navch. posib. / O. M. Pėkhota, V. D. Budak, A. M. Stareva, ta in. ; za red. I. A. Zyazyuna, O. M. Pėkhoti. - K. :A.S.K., 2003.-239 s.
11. Platonov K. K. Osobistisniy pidkhid yak printsip psikhologii / K. K. Platonov // Metodologichni i teoretichni problemi psikhologii. - M., 1969. - S. 190-217.

УДК 378.014.5:796

Малєнюк Т.В., Косївська С.В.
Кїровоградський державний педагогічний університет
їменї Володимира Винниченка

СУЧАСНИЙ ПОГЛЯД НА ІНТЕНСИФІКАЦІЮ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

У статті охарактеризовано сучасний погляд на інтенсифікацію процесу фізичного виховання у вищій школі. З'ясовано сутність поняття «інтенсифікація». Визначено основні шляхи інтенсифікації навчального процесу з фізичного виховання у вищій школі: удосконалення організації навчального процесу; оптимізація; індивідуалізація; гуманізація навчального процесу; впровадження сучасних освітніх технологій; формування позитивної мотивації студентів до занять; застосування ефективних форм і методів контролю та оцінки знань і навчальних досягнень студентів; формування професійної готовності викладачів фізичного виховання; покращення матеріально-технічного та санітарно-гігієнічного забезпечення занять.

Ключові слова: інтенсифікація, навчальний процес, фізичне виховання, студенти.

Малєнюк Т.В., Косївська С.В. Современный взгляд на интенсификацию физического воспитания в высшей школе. В статье охарактеризовано современный взгляд на интенсификацию процесса физического воспитания в высшей школе. Выяснено сущность понятия «интенсификация». Определены основные направления интенсификации учебного процесса по физическому воспитанию в высшей школе: усовершенствование организации учебного процесса; оптимизация; индивидуализация; гуманизация учебного процесса; внедрение современных технологий образования; формирование положительной мотивации студентов к занятиям; использование эффективных форм и методов контролю та оцнки знаний и учебных достижений студентов; формирование профессиональной готовности преподавателей физического воспитания; улучшение материально-технического и санитарно-гигиенического обеспечения занятий.

Ключевые слова: интенсификация, учебный процесс, физическое воспитание, студенты.

Malenuk T.V., Kosivska S.V. Modern view on intensification of physical education in the High School. The purpose of research: to characterize modern view on intensification of the educational process of physical education in the High School. Methods of research: theoretical analysis and generalization of reference.

Results: It is revealed concept of «intensification». It is determined that intensification of the educational process provides achievement in studying of desirable results at the expense of intensification of students' and teachers' mental abilities. Analysis of the concept of «intensification» showed that this process is complex enough, goes far beyond pedagogical problems, but objective factors of social and economic, spiritual, and political development of society makes it current.

It is determined and substantiated basic ways of intensification of educational process of physical education in the High School: improving the organization of educational process; optimization, individualization, humanization of the educational process; introduction of modern educational technologies; forming of students' positive motivation to lessons; employment of forms and methods of control, and estimation of knowledge and students' educational achievement; forming of physical education teacher's professional preparedness; improvement of logistics and sanitary providing of study.

Conclusions: It is defined that intensification of educational process provides quality of higher physical education, which

shows the level of society. It is determined the basic ways of intensification of educational process of physical culture in the High School.

Key words: intensification, educational process, physical education, students.

Постановка проблеми та її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Формування інформаційно-технологічного суспільства, суттєві зміни в соціально-економічному, духовному розвитку України потребують відповідних змін у системі навчання. Сучасна освіта, зорієнтована на інтеграцію в європейський простір. Розв'язання складних проблем розвитку країни ставить перед вищими закладами освіти (ВЗО) завдання переходу до виховання активних, творчих, соціально зрілих особистостей, здатних самостійно здобувати знання.

Враховуючи проблеми розвитку України в умовах ринкових відносинах виникає питання підвищення якості вищої фізкультурної освіти. Спостерігається суперечлива ситуація у системі вищої освіти, з одного боку, незадовільний стан здоров'я і низька фізична підготовленість студентства, а з іншого боку, розвиток науки, збільшення обсягу інформації і актуалізація проблеми продукування інтелектуального багатства суспільства призводять до необхідності інтенсифікації навчального процесу у вищій школі. Для виправлення цієї ситуації необхідно дослідити особливості, умови й шляхи інтенсифікації фізичного виховання у ВЗО.

Мета дослідження полягає у спробі, здійснити характеристику сучасного погляду на інтенсифікацію навчального процесу з фізичного виховання у вищій школі.

Виклад основного матеріалу дослідження. Впродовж попередніх десятиріч у закладах вищої освіти України студенти оволодівали знаннями на екстенсивних засадах організації навчального процесу.

Екстенсивний (від лат. *extensivus* – розширювальний) підхід передбачає досягнення результатів у навчанні за рахунок кількісних чинників (збільшення років навчання, кількості годин на опанування певними навчальними дисциплінами тощо).

За умов отримання знань на екстенсивних засадах організації навчального процесу досить складно забезпечити належний рівень інтелектуального розвитку особистості, підготувати її до самостійної пізнавальної діяльності. У зв'язку з цим, можна стверджувати, що можливості організації екстенсивної освітньої діяльності ВЗО вичерпали себе. Підвищилася актуальність проблеми продукування інтелектуального багатства суспільства, яка, у свою чергу, викликала необхідність інтенсифікації навчального процесу.

Інтенсифікація (від фр. *intensification* – напружено роблю) навчального процесу передбачає досягнення у навчанні бажаних результатів за рахунок якісних чинників (напруження розумових можливостей студентів і викладачів) [1, с. 1].

Інтенсифікація – багатогранний процес формування інтенсивного типу розвитку навчального процесу у вузі на основі раціонального використання ефективних засобів і методів навчання, фінансових, кадрових, матеріально-технічних ресурсів та досягнень науково-технічного прогресу.

Інтенсивний тип розвитку фізичного виховання у вищій школі передбачає пошук нових шляхів удосконалення організації навчального процесу з фізичного виховання у ВЗО. Так програма з фізичного виховання від 2004 року, якою керувалися вищі навчальні заклади, та Наказ МОН України від 11.01.06 р. №4, передбачали заняття фізичним вихованням в обсязі не менше 4 годин на тиждень упродовж усього періоду навчання. Водночас, автономність вузів потенційно передбачає відбір предметів керівними структурами вузу. Та від 2009 року мова йде про 4 години на тиждень як дисципліни з аудиторним навантаженням на 1 – 2 курсах, та про 4 години та тиждень на старших курсах – як секційної форми організації занять. Отже, у вузах спостерігається тенденція до зменшення кількості навчальних годин на даний предмет, як у тижневому обсязі так і з роками навчання. Такий стан створює хибне розмежування студентами і викладачами навчальних дисципліни на «потрібні» і «непотрібні» [3, 7].

Реалізація навчального процесу з фізичного виховання здійснюється у скорочені терміни. З одного боку, це призводить до зниження ефективності занять з фізичного виховання щодо вирішення проблем гіподинамії, зміцнення здоров'я, розвитку професійно важливих фізичних та психофізіологічних якостей. З іншого боку, виникає потреба у здорових, працездатних молодих фахівцях, що висуває підвищені вимоги до здоров'я студентів: формування нової ідеології, загальної культури особистості, культури зміцнення здоров'я й здорового способу життя. Зазначені питання покликана вирішувати навчальна дисципліна «Фізичне виховання», години на яку постійно скорочуються. Отже, виникає нова проблема – формування фізичної культури студента у скорочені терміни [6].

Фахівці (А.І. Драчук 2001, С.М. Канишевський 2008, М.Д. Зубалій 2008) стверджують, що організація фізичного виховання у вузах є недостатньо ефективною для підвищення рівня фізичної підготовленості, здоров'я, мотивації й інтересів значної кількості студентів до занять з фізичного виховання та спорту.

У сучасних умовах розвитку суспільства найбільш цікавою формою залучення студентів до занять з фізичного виховання та спорту є клубна система. За результатами дослідження, проведеного на базі Маріупольського державного університету доведено, що 57,3 % опитаних студентів I – III курсів хотіли б займатися у клубних формах організації фізичного виховання, для 25,9 % найбільш прийнятною є традиційна форма, а 16,8 % – не визначилися. Основною рисою клубної форми організації занять з фізичного виховання є особистий вибір кожним студентом виду рухової діяльності для проведення вільного часу [10].

Унікальним надбанням Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого є створення та функціонування шести спортивних клубів з різних видів спорту. Учбово-тренувальні заняття проходять у секціях спортивних клубів. Крім них в університеті працюють спортивно-оздоровчі секції як для студентів, так і для викладачів [3].

На підтвердження цієї думки, більшість студентів Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди виявили негативне або байдуже ставлення до організації, змісту занять та розподілу навчального матеріалу на заняттях з фізичного виховання, а також значна кількість студентів (60 % – I курс і 58,2 % – IV курс) визначилася в тому, що

їм подобається можливість займатися фізичним вихованням у секціях. Найпопулярнішими видами спорту серед студентів I і IV курсів виявилися спортивні ігри, музично ритмічне виховання, плавання, легка атлетика та гімнастика [6].

Крім того, у Львівському національному університеті імені І. Франка для розподілу студентів на секції було проведено анкетування, з метою визначення їх уподобань. Студентам старших курсів були запропоновані наступні види спорту: фітнес (аеробіка, оздоровча гімнастика з елементами шейпінгу, йога, пілатес), спортивні ігри (волейбол, баскетбол, бадмінтон), футбол, силові види (атлетизм, гирьовий спорт, армрестлінг, пауерліфтинг), одноборства (карате, різновиди боротьби), плавання, туризм [7].

Водночас, можливість розподілу студентів за уподобаннями до секційних занять є не у кожному вузі. На нашу думку, це дуже складна проблема, яка пов'язана з недостатнім матеріально-технічним, кадровим та фінансовим забезпеченням.

Важливо враховувати, що значна частина студентів у загальноосвітніх навчальних закладах відвідували заняття з фізичної культури без великого бажання і вони й надалі не бажають займатися. У більшості студентів відсутня зацікавленість у заняттях з фізичного виховання [2].

Найбільш значущими мотивами підвищення рухової активності студентів Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля у процесі фізичного виховання є бажання вдосконалення своєї статури (42 %), зміцнення здоров'я (34 %), соціальні (16 %) й емоційні (8 %) мотиви. Процес формування позитивної мотивації студентів до занять з фізичного виховання нерозривно пов'язаний з мотивацією викладача кафедри фізичного виховання до пошуку нових форм і методів навчання, що забезпечують появу стійкого інтересу у студентів до занять [4].

Однією з причин відсутності сформованої мотивації студентів до занять з фізичного виховання є низький рівень теоретичної і методичної підготовленості. Інформаційний напрямок координації фізичного виховання у вищій школі перебуває у незадовільному стані і не відповідає сучасним вимогам. Студенти надають перевагу конструктивним практичним рекомендаціям стосовно змісту занять з тих видів спорту, які їх цікавлять.

Сучасні наукові дослідження доводять необхідність наукової інформації стосовно методики та організації проведення занять, а не лише їх змісту. Слід забезпечити користувачів теоретичним матеріалом у паперовому та електронному варіантах; інформацію подавати у системному вигляді та у вигляді відповідей на окремі питання студентів [9].

За останні десять років у методиці проведення занять з фізичного виховання не відбулося кардинальних змін, вона не відповідає сучасним вимогам розвитку суспільства. Неefективною є базова навчальна програма з фізичного виховання, яка орієнтована на виконання нормативів фізичної підготовленості. Студенти надають перевагу секційним заняттям у вільний та зручний час, а не ходити на обов'язкові пари після яких навіть немає змоги прийняти душ. Крім того, нормативи з фізичної підготовленості для більшості студентів є «не підйомними», а вони впливають на формування оцінки [6].

Під час практичних занять обираючи методику занять викладачу необхідно враховувати реальні можливості організму кожного студента, але на практиці цього не відбувається. Під час занять з фізичного виховання слід здійснювати індивідуалізацію і диференціацію навантажень, але на практиці спостерігається відсутність діагностичного інструментарію для його оцінювання. Вимірювальні і функціонально-діагностичні пристрої необхідні для здійснення динамічного контролю за фізичним навантаженням, отримання термінової об'єктивної інформації про реакцію організму на навантаження та функціональний стан організму студента у даний момент заняття. Питання індивідуальної діагностики функціонального стану організму студентів під час занять залишається не вирішеним, такі пристрої не використовуються, існують лише окремі розробки з даної проблематики [8].

Аналізуючи діяльність педагогів вищої школи, ми зустрічаємо дивний парадокс: вони отримали ґрунтовну освіту, навчаючись у ВНЗ, магістратурі, аспірантурі, але, по суті (за винятком педагогічних спеціальностей) не мають психолого-педагогічної підготовки як бази для оволодіння педагогічною майстерністю. Цей чинник залишається загальнодержавною проблемою у системі вищої освіти. Адже у системі навчання головне завдання – забезпечити оптимальні умови для інтелектуального розвитку особистості, озброїти її раціональними методами самостійної пізнавальної діяльності, сформувати високі морально-духовні якості.

Отже, психолого-педагогічна підготовка у ВЗО є запорукою оволодіння педагогічною майстерністю викладача, яка проявляється у досконалому, творчому виконанні своїх професійних функцій, результатом чого є створення оптимальних соціально-психологічних умов для розвитку особистості студента, забезпечення високого рівня його інтелектуального і морально-духовного розвитку [5, с. 115].

Дослідники (І.А. Зязюн, Л.В. Крамуценко, І.Ф. Кривонос, О.Г. Мирошник, В.А. Семашко, Н.М. Тарасевич, 2004) визначили критерії педагогічної майстерності: доцільність (за спрямованістю); продуктивність (за результатами); діалогічність (за характером стосунків з вихованцями); оптимальність у виборі засобів; творчість (за змістом діяльності). Крім того, обґрунтували рівні оволодіння педагогічною майстерністю: елементарний, базовий, досконалий і творчий (найвищий).

Сіренко Р.Р. [7] наголошує, що творчі спеціалісти зустрічаються рідко, а більшість з них займається «урокодавством». Такі заняття студентам не цікаві, не супроводжуються поясненнями, не мають елементу новизни і не спонукають особистість до розвитку.

У Національній доктрині розвитку освіти у XXI столітті зазначається, що «підготовка педагогічних працівників, їх професійне удосконалення – важлива умова модернізації освіти».

За умов сьогодення поліпшити якість освіти можна за рахунок впровадження інформаційно-комунікаційних технологій у навчальний процес студентської молоді. З цієї метою у Кіровоградському державному педагогічному університеті імені Володимира Винниченка з січні 2015 року для викладачів започатковано навчання за довгостроковою

програмою підвищення кваліфікації «Розробка дистанційних курсів засобами Вікі-КДПУ, Хмарка-КДПУ і Moodle-КДПУ». Дане навчання забезпечує розширення системи знань викладачів, підвищення їх компетентності у питаннях впровадження елементів дистанційного навчання в освітній процес.

ВИСНОВКИ

1. Інтенсифікація – процес формування інтенсивного типу розвитку навчального процесу у вузі на основі раціонального використання ефективних засобів і методів навчання, фінансових, кадрових, матеріально-технічних ресурсів та досягнень науково-технічного прогресу.

Отже, інтенсифікація – дуже складний процес, який виходить далеко за межі суто педагогічних проблем, а об'єктивні чинники соціально-економічного, духовного і політичного розвитку нашого суспільства роблять його більш актуальним. Інтенсифікація навчального процесу значною мірою визначає якість вищої фізкультурної освіти, яка свідчить про рівень розвитку суспільства.

2. Визначені основні шляхи інтенсифікації фізичного виховання у вищій школі: удосконалення організації навчального процесу; оптимізація, гуманізація, індивідуалізація навчального процесу; впровадження сучасних інформаційно-комунікаційних технологій; формування позитивної мотивації студентів до занять; застосування ефективних форм і методів контролю та оцінки знань і навчальних досягнень студентів; формування професійної майстерності викладачів фізичного виховання; покращення матеріально-технічного та санітарно-гігієнічного забезпечення занять.

ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ми вбачаємо у пошуку інших шляхів інтенсифікації фізичного виховання студентів вищої школи.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бондарук А.О. Інтенсифікація навчального процесу у вищій школі [Електронний ресурс] /А.О. Бондарук. – Режим доступу: <http://www.bestreferat.ru/referat-216308.html>.

2. Волков Ю.В. Современные технологии образования и проблема физического воспитания студентов /В.Ю. Волков, Л.М. Волкова // Парадигма здорового способу життя: зб. наук. статей II Міжнар. наук.-теорет. конф. кафедри соц.-гум. дисциплін. – К.: НУФВСУ, 2010. – С. 16 – 22.

3. Гоєнко М.І. Спортивна та фізкультурно-оздоровча робота в юридичному вищому навчальному закладі / М.І. Гоєнко, О.Е. Коломійцева, Н.М. Баламутова // Слобожанський науково-спортивний вісник: [наук.-теорет. журн.] – Харків: ХДАФК, 2014. - № 1 (39). – С. 17 – 21.

4. Гуржий О.В. Визначення мотивів підвищення рухової активності у студентів СНУ імені В. Даля в процесі занять фізичним вихованням /О.В. Гуржий // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Серія №15. «Науково-педагогічні проблеми фізичної культури /Фізична культура і спорт/» Зб. наук. праць / За ред. Г.М. Арзютова. – К.: Вид-во НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2015. – Випуск 3К2(57)15. – С. 95 – 98.

5. Завіна В.І. Педагогічна культура викладача вищої школи: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / В.І. Завіна, С.В. Омеляненко. – Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2005. – С. 7 – 40.

6. Klimakova S.M. Analiz stanu fizichnogo vihovannja u vishih navchal'nih zakladah / S.M. Klimakova // Pedagogika, psihologija ta metodiko-biologichni problemi fizichnogo vihovannja i sportu: naukovii zhurnal. – Harkiv: HNPU, 2012. – №8. – С. 36 – 39.

7. Sirenko R.R. Organizacija fizichnogo vihovannja u VNZ – problemi i perspektivi / R.R. Sirenko //Teoretiko-metodichni osnovi organizacii fizichnogo vihovannja molodi: Materiali V vseukr. nauk.-prakt. konf.; Pid zag. red. Sirenko R.R. – L'viv: Vid. centr LNU im. I. Franka, 2014. – С. 157 – 160.

8. Stadnik V.V. Problemi suchasnoi sistemi fizichnogo vihovannja VNZ, jak osnovnogo faktora zmichennja zdorov'ja studentiv / V.V. Stadnik // Naukovii chasopis Nacional'nogo pedagogichnogo universitetu imeni M.P. Dragomanova. Serija №15. «Naukovo-pedagogichni problemi fizichnoi kul'turi /Fizichna kul'tura i sport/» Zb. nauk. prac' /Za red. G.M. Arzyutova. – K.: Vid-vo NPU imeni M.P. Dragomanova, 2013. – Vipusk 5(30)13. – С. 351 – 355.

9. Halaidzhi S.V. K strukture sovremennogo informacionnogo obespechenija fizicheskogo sovershenstvovanija studentov / S. V. Halaidzhi // Informacii zabezpechennja navchal'nogo procesu u vishii shkoli: tezi dop. nauk.-prakt. konf., m. Odesa, 19–21, 2007 r. – O.: Nauka i tehnika, 2007. – С. 584–585.

10. Ciolkovs'ka A.I. Dejaki principii sistemi fizichnogo vihovannja studentiv VUZU / A.I. Ciolkovs'ka, O.O. Frolova // Naukovii chasopis Nacional'nogo pedagogichnogo universitetu imeni M.P. Dragomanova. Serija №15. «Naukovo-pedagogichni problemi fizichnoi kul'turi /Fizichna kul'tura i sport/» Zb. nauk. prac' /Za red. G.M. Arzyutova. – K.: Vid-vo NPU imeni M.P. Dragomanova, 2015. – Vipusk 3K2(57)15. – С. 359 – 361.

УДК: 615.825:616.717.5-001.5

*Мальцева О.Б., Дуло О.А., Качанова В.В.
ДВНЗ Ужгородський національний університет,
факультет здоров'я людини,
Ужгородська міська поліклініка, м. Ужгород*

ОСОБЛИВОСТІ КОРЕКЦІЇ ФУНКЦІОНАЛЬНОГО СТАНУ І РУХОВИХ ФУНКЦІЙ ОРГАНІЗМУ СПОРТСМЕНІВ, ЩО ПЕРЕНЕСЛИ ПЕРЕЛОМ ПРОМЕНЕВОЇ КІСТКИ

Проведено аналіз сучасних методів корекції функціонального стану і рухових функцій організму спортсменів, що перенесли перелом променевої кістки (ППК). Обґрунтовано необхідність одночасного використання методів аутогенного тренування та ЛФК у спортсменів, що перенесли ППК з появою ознак психоемоційних порушень (ПЕП).